

przeziębienie
i grypa

W CIAŻY

domowe sposoby leczenia

Ciąża to stan wyjątkowy...

...dlatego **przyszłe mamy powinny wyjątkowo o siebie dbać**. Niestety odporność w trakcie ciąży obniża się z powodu zaangażowania naszego organizmu w zapewnienie dziecku jak najlepszego, bezpiecznego „lokum”. Każda mama skupiona na „nowym przybytku” jest zatem bardziej podatna na zachorowanie.

Przygotowaliśmy darmowy Ebook pt. **„Przeziębienie i grypa w ciąży. Domowe sposoby”**, żeby podzielić się z Wami sprawdzonymi, naturalnymi sposobami na leczenie przeziębienia i grypy, o które nie trudno w sezonie jesienno-zimowym. W ciąży nawet niewinna grypa może stanowić niebezpieczeństwo dla rozwijającego się zarodka.

W naszym Ebooku znajdziecie informacje na tematów leków bez recepty, które można, a których kategorycznie nie powinno się stosować w ciąży. Opisujemy **naturalne sposoby łagodzące kaszel, katar i stan podgorączkowy**.

Aby ochronić się przed infekcjami lub zmniejszyć ryzyko ich wystąpienia, warto wzmocnić też odporność w ciąży. Obok suplementacji, pomocne mogą okazać się domowe sposoby na wspieranie odporności w czasie ciąży takie, jak odpowiednia dieta, aktywność fizyczna, solidna porcja snu oraz naturalne antybiotyki.

Zachęcamy też do przeczytania artykułu na temat **zabezpieczenia krwi pępowinowej przy porodzie**. Krew pępowinowa zawiera komórki macierzyste, które w razie wystąpienia choroby mogą być przez lekarzy wykorzystane niczym lek do leczenia. To najpiękniejszy prezent, jaki możemy podarować naszemu dziecku.

Zapraszamy do lektury

Redakcja Medme.pl

Spis treści

Leki OTC w ciąży, które możesz i których nie powinnaś sama stosować	3
Lek na przyszłość dla Twojego dziecka – krew pępowinowa	6
Naturalne sposoby na walkę z przeziębieniem w ciąży	8
Naturalne sposoby na wzmacnianie odporności w ciąży	13

Leki OTC w ciąży, które możesz i których nie powinnaś sama stosować

Przeziębienie w ciąży, a nawet grypa może się, niestety, zdarzyć każdej przyszłej mamie. Dlatego dobrze zaopatrzyć się w wiedzę na temat tego, jak bezpiecznie leczyć infekcję w ciąży, a jakich leków ciężarna powinna unikać.

Co na przeziębienie w ciąży?

Leki w ciąży nie są wskazane, jednak czasem okazują się tzw. złem koniecznym. Jeżeli **przeziębienie w ciąży** nie mija, mimo zastosowania babcinych porad i naturalnych produktów oraz zabiegów, pora, by lekarz przepisał bezpieczne (lub takie, które wyrządzą mniej szkód dla płodu i przyszłej mamy niż choroba bądź problem, na który będą podane) leki.

Na **kaszel w ciąży** (który należy zwalczać, by nie wywołał skurczów macicy, a co za tym idzie, porodu) bez obaw można stosować:

- syrop,
- płukankę do gardła,
- napar z szalwii albo rumianku.

Pomocne będą także:

- aerozol homeopatyczny,
- pastylki do ssania (np. z cytryną czy miodem).

Na **kaszel produktywny**, czyli mokry śmiało można używać wyrobów:

- z prawoślazem,
- z babką lancetowatą.

W żadnym razie kobieta w ciąży nie powinna zażywać preparatów przeciwkaszlowych bez kontroli lekarskiej.

Katar w ciąży można zredukować stosując sól fizjologiczną albo morską. Natomiast zdartą od oczyszczania nosa skórę wokół nozdrzy i ust można traktować naturalną maścią o działaniu łagodzącym, np. **maścią rumiankową** lub uniwersalną **wazeliną**.

Na **katar alergiczny w ciąży** wykorzystuje się leki z loratadyną i cetyryzyną.

Ogólne objawy przeziębienia można niwelować środkami zawierającymi **witaminę C, rutynę, miód i czosnek**.

Jak walczyć z gripą w ciąży?

Na **gorączkę w ciąży** oraz na **bóle mięśniowe** (także na **bóle głowy**), czyli najczęstsze objawy grypy, można podać ciężarnej **paracetamol**.

Ważne, by ciężarna nie przyjmowała leków z **kodeiną** ani z **kofeiną** (jej przekroczona dzienna dawka może okazać się szkodliwa dla dziecka).

W drugim trymestrze ciąży dopuszcza się zwalczanie gorączki i bólu **ibuprofenem** i **diklofenakiem**, które natomiast nie powinny być stosowane w ostatnim trymestrze ciąży.

W czasie grypy organizm jest osłabiony, dlatego warto wzmocnić go np. tabletkami z czosnkiem, witaminą C oraz z rutyną.

Poza lekami w ciąży warto, zwłaszcza podczas choroby, postawić na **odpoczynek**, dobrze sporządzoną pod względem witamin i składników mineralnych **dieta**, **zdrowy sen**, **higienę** oraz dostarczanie organizmowi **dużej ilości płynów** (głównie wody).

Jakich leków w ciąży się wystrzegać?

Zarówno wśród leków bez, jak i na receptę znajduje się cały szereg preparatów wysoce szkodliwych dla płodu oraz kobiety ciężarnej.

Należą do nich m.in. środki:

- na kaszel z **kodeiną**, z **guajakolem**, a także z **podbiałem i tymiankiem**
- na gorączkę i bóle z **kodeiną i kofeiną**
- na katar z **substancjami obkurczającymi śluzówkę nosa**
- przeciwbólowe zawierające **aspirynę**, czy **ibuprofen** – zwłaszcza w 1 i 3 okresie ciąży
- z **pseudoefedryną**
- na trądzik z **witaminą A**
- **przeczyszczające**
- **hormonalne** (chyba, że zaleci je lekarz)
- **przeciwcukrzycowe** (poza insuliną)
- **ingerujące w proces krzepnięcia krwi**
- posiadające w swoim składzie **dziurawiec zwyczajny**
- niektóre **antybiotyki**

W razie jakichkolwiek wątpliwości kobieta spodziewająca się dziecka powinna **skonsultować swoje obawy z lekarzem.**

Należy też mieć świadomość, że **żaden lek w ciąży nie jest całkowicie bezpieczny**, dlatego zanim przekroczy się próg apteki, powinno się udać po opinię i zalecenia lekarskie. Lekarz dobierze zarówno właściwy lek, jak i jego dawkę oraz poda czas trwania kuracji.

Lek na przyszłość dla Twojego dziecka – krew pępowinowa

Jak przyszła mama może już w trakcie ciąży zadbać o zdrowie swojego dziecka?

1 Regularnie wykonywać badania i stosować się do zaleceń lekarza.

2 Dbać o siebie poprzez odpowiednią dietę i odpoczynek.

3 Świadomie podjąć decyzję o zabezpieczeniu krwi pępowinowej.

O ile pierwsze dwa punkty są dla przyszłych mam naturalne i oczywiste, o tyle temat zabezpieczania krwi pępowinowej przy porodzie nadal nie jest elementem standardowego przygotowania się do przyjścia na świat maluszka. Tymczasem, trzeba sprawę przedstawić jasno - **krew pępowinowa zawiera komórki macierzyste, które w razie wystąpienia choroby mogą być przez lekarzy wykorzystane niczym lek do leczenia.**

Leczenie z wykorzystaniem komórek macierzystych nie jest w medycynie niczym nowym, mimo tego tylko 2% przyszłych rodziców interesuje się tą możliwością. Dzieje się tak, ponieważ większość osób nie jest świadoma tego, co dają komórki macierzyste i jak szeroki jest zakres ich działania.

Przeszczepienie komórek macierzystych

Czy wiesz, że to co popularnie nazywa się **przeszczepieniem szpiku kostnego, to tak na prawdę przeszczepienie komórek macierzystych ze szpiku kostnego?**

Wbrew obiegowym opiniom, wykonuje się je nie tylko w białaczkę, ale w aż 80 ciężkich chorobach hematologicznych i onkologicznych. Takie leczenie jest leczeniem ratującym życie, a aby mogło do niego dojść konieczne jest znalezienie tzw. bliźniaka genetycznego, który chce zostać dawcą.

Długi czas oczekiwania na dawcę opóźni rozpoczęcie leczenia ciężkiej choroby lub nawet całkowicie je uniemożliwi. **Często w ogóle nie udaje się znaleźć zgodnego dawcy szpiku kostnego, nawet w rodzinie.**

Właśnie takim sytuacjom **może zapobiec zabezpieczenie krwi pępowinowej podczas porodu.**

Zawarte w niej komórki macierzyste są zamrożone i gotowe do wykorzystania, jeśli u dziecka lub jego rodzeństwa wystąpi choroba. Daje ona możliwość **łatwiejszego i szybszego dostępu do leczenia.**

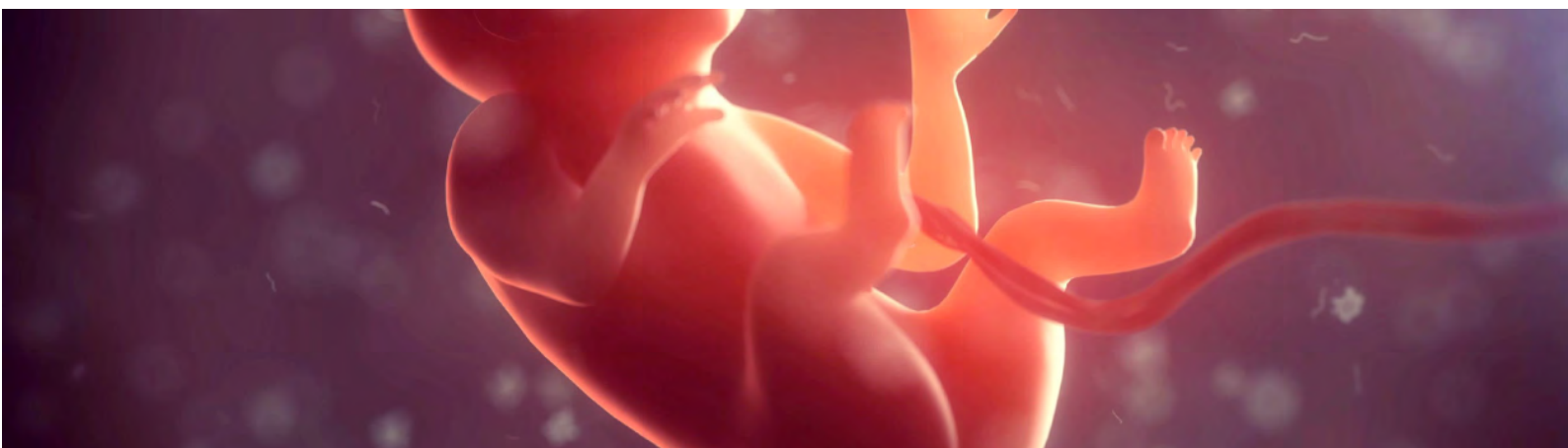
Zdarza się, że rodzice rezygnują z usługi bankowania krwi pępowinowej, bo bazują na informacji, że w przypadku białaczki własna krew pępowinowa nie może zostać wykorzystana do leczenia dziecka, od którego została pobrana. Ta informacja może być prawdziwa, bo w części białaczek, wystę-

pujących u małych dzieci faktycznie lekarz nie zdecyduje się na wykorzystanie takiego materiału. Natomiast to często powtarzane zdanie pomija fakt, że:

krew pępowinową wykorzystuje się nie tylko w białaczce, ale w wielu innych jednostkach chorobowych.

Ponadto najnowsze badania sugerują istotny **wpływ na poprawę zdrowia, np. u dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym lub autyzmem.** Żadna z tych dwóch jednostek chorobowych w chwili obecnej nie ma innej skutecznej metody leczenia.

W trakcie ciąży rozważ bankowanie krwi pępowinowej, aby w razie wystąpienia choroby u dziecka lub jego rodzeństwa mieć **możliwość skorzystania z bezcennego leku.**

Naturalne sposoby na walkę z przeziębieniem w ciąży

Katar, kaszel, czy gorączka w czasie ciąży, zwiastujące przeziębienie lub grypę, występują u przyszłych mam stosunkowo często. Jednak w ciąży nie powinno się lekceważyć nawet lekkich objawów infekcji. Najbardziej bezpieczne, a przy okazji skuteczne sposoby poradzenia sobie z chorobami pochodzą od natury. Poniżej znajdują się domowe metody walki z niechcianym przeziębieniem oraz grypą, które przydadzą się każdej ciężarnej.

Przeziębienie i grypa w ciąży?

Przeziębienie w ciąży oraz grypa atakujące przyszłą mamę są częstymi i trudnymi do uniknięcia zjawiskami. Pomimo stosowania różnych metod zapobiegawczych, niestety, powszechne jest występowanie u kobiet ciężarnych przeziębienia, którego najczęstszymi objawami są katar, kaszel, stan podgorączkowy, a niekiedy ból gardła, czy grypa z wysoką gorączką, ogólnym osłabieniem, drapaniem w gardle i bolesnością mięśni oraz intensywnym kaszlem (do których czasem dołączają wymioty, biegunka i silne bóle głowy).

Zatem co na przeziębienie w ciąży powinny stosować przyszłe mamy?

Dużo bezpieczniejszym wyjściem jest poddanie się naturalnej farmakologii, znanej i uznawanej przez babcie.

Rozsądniej jest więc postawić na **naturalne antybiotyki** takie jak:

- cebula
- chrzan
- czosnek
- bogate w witaminy (zwłaszcza w witaminę C) warzywa i owoce

Ponadto w czasie przeziębienia ciążarna powinna:

- **dużo pić** (np. wody, świeżych, naturalnych soków, napojów z cytryną i imbirem, itp.),
- **zwolnić tempo życia**, a najlepiej wyleżeć chorobę.

Dobrze jest pamiętać również o **regularnym wietrzeniu pomieszczeń**, w których przebywa kobieta w ciąży, właściwym odzieniu i jego wymianie w czasie gorączki i intensywnego pocenia się. Nie należy w tym czasie zbyt szybko ochładzać, ani przegrzewać.

Jeżeli jednak przykre objawy przeziębienia lub grypy nie mijają po 2-3 dniach, nasilają się albo gorączka nie spada, pomimo stosowania naturalnych metod walki z chorobą, należy niezwłocznie zgłosić się do lekarza. Doktor przepisze bezpieczne dla dziecka preparaty lub takie, które stanowią mniejsze ryzyko niż sama choroba, którą przechodzi ciężarna, np. antybiotyki.

Co na kaszel w ciąży? – naturalne sposoby

W zależności od rodzaju kaszlu powinno się obrać odpowiednią drogę postępowania. W przypadku suchego kaszlu, zwykle

występującego na początku infekcji, najlepszy będzie **naturalny syrop na przeziębienie**, który pomoże także w czasie ciąży.

Aby go przygotować potrzebne są:

- 2-3 cebule,
- kilka łyżek cukru.

Drobno posiekaną cebulę zasypuje się cukrem i odstawia na kilka godzin, by puściła sok, który należy pić 2-3 razy dziennie po 1-2 łyżce.

Cebula jest **naturalnym antybiotykiem**, dlatego skutkuje także na inne objawy przeziębienia lub grypy, takie jak katar, czy gorączka.

Innym, bardzo skutecznym domowym sposobem na chore gardło jest **wywar z prawoślazu i lukrecji**, który powinno się przyjmować 2-3 razy dziennie oraz siemię lniane, które doskonale nawilży gardło.

Kaszel mokry natomiast można wyleczyć inhalowaniem się wodą z domieszką soli kuchennej lub soli morskiej, bądź fizjologicznej lub robieniem „parówek” nad miską z gorącą wodą, do której dolewa się np. olejku z rumianku czy lawendy.

Babcie polecają również picie **ciepłego mleka z dodatkiem masła i miodu**.

Zalecane jest także płukanie gardła, które aby było skuteczne, należy stosować 2 razy dziennie. Do płukania można użyć m.in. **wody połączonej z solą kuchenną**.

Niezależnie od sposobu kasłania chora powinna przyjmować dużo płynów, by nawilżyć gardło.

Domowe sposoby na katar w ciąży

Na katar w ciąży także pomogą inhalacje i „parówki”, które powinno się wykonywać 2-3 razy dziennie. Na zatkaany nos pomocna będzie **woda zmieszana z solą morską** lub **solą fizjologiczną**, ponadto woda połączona z **olejkami roślinnymi** (lecz nie wszystkie olejki są bezpieczne dla ciężarnych).

Do tych olejków, które ze spokojem można używać w ciąży należą m.in.:

- olejek miętowy,
- lawendowy,
- rumiankowy,
- szalwiowy.

Przyszła mama powinna regularnie czyścić nos. Można też pokusić się o wacchanie świeżo obranej i przeciętej na pół **cebuli**. Ponadto warto wpuszczać do nosa roztwór soli morskiej lub fizjologicznej, aby ułatwić wydmuchiwanie nosa.

Inne sposoby na katar w ciąży to np. **picie napoju imbirowego**, który poza osłabieniem kataru, rozgrzewa, wzmacnia odporność organizmu i ma właściwości bakteriobójcze.

Aby go przyrządzić należy obrać i drobno posiekać kawałek świeżego korzenia imbiru, zalać go gorącą (lecz nie wrzącą wodą) i gotować na małym ogniu przez ok 15-20 minut. Po zdjęciu z palnika, można go osłodzić miodem i dodać kilka kropel soku z cytryny.

Kiedy pomimo ratowania się powyższymi metodami katar nie mija, a dodatkowo zmienił barwę na zielonkawą lub żółtawą, najlepiej **udać się z wizytą do lekarza**.

Jak zbić gorączkę w ciąży?

Gorączka w czasie ciąży, czyli temperatura ciała przekraczająca 38 stopni Celsjusza, może być niebezpieczna dla dziecka, dlatego powinno się ją zbijać. **Niestety nie da się zbić gorączki naturalnymi sposobami.** Najskuteczniejsze będzie podanie paracetamolu, który w tym przypadku będzie mniejszym złem, najlepiej drogą doodbytniczą w postaci czopków.

W sytuacji wystąpienia u kobiety ciężarnej stanu podgorączkowego (temperatury ciała nieprzekraczającej 38 stopni Celsjusza), można stosować **takie domowe metody radzenia sobie z gorączką jak:**

- przykładanie **chłodnych okładów** (namoczonych w wodzie z dodatkiem octu),
- zażywanie **chłodniejszych o kilka stopni niż temperatura ciała pryszniców**,
- przyjmowanie **dużej ilości płynów**, m.in. herbatek z lipy.

Jeśli wysoka temperatura utrzymuje się **przez 3 dni**, należy udać się na wizytę do lekarza, który prawdopodobnie zaleci przyjmowanie antybiotyków lub innych leków.

Każdorazowo jeśli objawy infekcji są niepokojące, ciężarna nie powinna zwlekać ze zgłoszeniem się do doktora.

Inne dolegliwości w ciąży – jak je leczyć?

Oprócz przeziębienia i grypy ciężarna może narzekać na szereg innych problemów zdrowotnych.

Częstą dolegliwością kobiet będących w ciąży są **problemy gastryczne**.

Na **kłopoty z wypróżnianiem** powinny pomóc:

- suszone śliwki,
- nasiona siemienia lnianego,
- otręby.

Gdy jednak naturalne sposoby zawiodą, można wypróbować:

- preparatów z laktulozą,
- czopki glicerynowe (stosowane doodbytniczo).

Biegunkę natomiast zatrzymają leki zawierające:

- loperamid,
- węgiel aktywny.

Na **wymioty i nudności** warto zastosować:

- imbir (także w tabletkach),
- środki z witaminą B6.

Skurcze łydek uprzykrzają życie niejednej ciężarnej, można się ich pozbyć zażywając:

- doustny preparat magnezowy,
- smarując bolące miejsca maścią z rutozydem (dwuprocentowym), działającej także w przypadku żylaków nóg.

Kłopoty ze snem można usuwać ziołowymi herbatkami z:

- melisy,
- mięty,
- męczennicy.

Kiedy te metody okażą się bezowocne, warto sięgnąć po środek z korzenia kozłka lekarskiego, z szyszkami chmielu oraz po preparat z magnezem.

Dla większej skuteczności powinno się je zażywać przed wieczornym położeniem się do łóżka.

Skutki nieprzyjemnych i krępujących **hemoroidów** w ciąży zniwelują:

- wyciąg z oczaru np. w formie żelu,
- napar z kory dębu,
- czopki z solami bizmutu oraz tlenkiem cynku.

Naturalne sposoby na wzmocnienie odporności w ciąży

Ciąża to wspaniały lecz długi czas, podczas którego przyszła mama i jej dziecko są narażeni na wirusy i bakterie. Aby ochronić się przed infekcjami lub zmniejszyć ryzyko ich wystąpienia, warto wzmocnić odporność w ciąży. Domowe sposoby na wspieranie odporności w czasie ciąży to m.in. odpowiednia dieta, aktywność fizyczna, solidna porcja snu i odpoczynku oraz naturalne antybiotyki, takie jak czosnek, czy miód.

Co na odporność w ciąży?

Odporność w ciąży jest obniżona z powodu zaangażowania organizmu przyszłej mamy w zapewnienie dziecku jak najlepszego, bezpiecznego „lokum”. Ciężarna skupiona na „nowym przybyśzu” jest zatem bardziej podatna na zachorowanie. Żeby do niego nie dopuścić lub zmniejszyć ryzyko infekcji w ciąży, która nawet niewinna może stanowić niebezpieczeństwo dla rozwijającego się zarodka, należy wesprzeć system immunologiczny.

Domowe sposoby na odporność w ciąży to:

- pełna witamin i składników odżywczych **dieta**
- **ruch** (spacery, joga, wolny taniec, ćwiczenia na piłce, delikatny aerobik, itp.)

- **spokojny tryb pracy** (w tym czasie należy zwolnić lub zupełnie odpuścić „wyścigi” zawodowe)
- **wewnętrzny spokój** (opanowanie i relaks przysłużają się zdrowiu psychicznemu kobiety, ale też jej dziecku)
- **dobre warunki mieszkaniowe** (w domu kobiety ciężarnej powinno być za zimno, ani za ciepło, czy zbyt wilgotno)
- **dbanie o higienę** (zwłaszcza o pielęgnację części intymnych, a także zębów – które w ciąży są częściej narażone na próchnicę)
- zapewnienie **odpowiedniej dawki snu** (przynajmniej 7 godzin na dobę, kiedy trudno o zaśnięcie w nocy, powinno się „nadrobić” drzemką w ciągu dnia)
- **właściwy ubiór**, dostosowany do pogody, pory roku, itd.
- unikanie **wyziębienia, przegrzania, promieniowania słonecznego, śmieciowego jedzenia i słodczy, zatłoczonych miejsc** (w których częściej można się zarazić wirusami), itp.

Odżywianie w ciąży, a odporność

Rozsądnie sporządzony, zbilansowany jadłospis ciężarnej zapewni wysoką odporność i zdrowie kobiety. Powinien on zawierać świeże, pochodzące z zaufanych źródeł, naturalne produkty. **Na talerzu przyszłej mamy powinny się znajdować przede wszystkim witaminy, takie jak:**

A Czai się w **marchwi, papryce, brokułach i pomidorach.**

B Pochodzą np. z **ziemniaków, nasion dyni, białych serów, roślin strączkowych.**

C Zawiera ją np. **natka pietruszki, sok z aronii, czarna porzeczka, truskawki, owoce cytrusowe, jabłka, papryka.**

D Naturalnie występuje w takich rybach jak **łosoś, makrela i śledź** oraz w **tranie.**

E Lokalizuje się m.in. w **migdałach, orzechach i brukselce.**

Zn Składniki mineralne pożądane w ciąży to głównie **cynk** (np. ser żółty, mleko), **magnez** (szpinak, botwinka, nasiona słonecznika, itp.), **kwasy foliowe** (kalefior, szparagi, awokado) i **żelazo** (wątróbka, wołowina). Posiłki należy przyjmować w **regularnych odstępach czasu.**

Ponadto ciężarna powinna zjadać produkty zawierające **białko** (ukryte w m.in. jogurtach, drobiu, mięsie królika, jajkach, rybach), **tłuszcz** (jednak tylko ten „dobry”, nasycony kwasami omega-3) oraz **węglowodany** (np. kasze, brązowy ryż, pieczywo pełnoziarniste).

Czosnek w ciąży, podobnie jak **miód, imbir**, czy **cebula** to zestaw naturalnych antybiotyków, o których stałe dostarczanie do organizmu powinna zadbać przyszła mama.

Ważne dla odporności ciężarnej są także **naturalne probiotyki**, zawarte w np.:

- kapuście kiszzonej,
- kiszonych ogórkach,
- kwaśnych jogurtach, itp.

Kobieta spodziewająca się dziecka powinna również **pić dużo wody**, która nawadnia organizm, ale też oczyszcza z tego, co niepotrzebne i dostarcza prozdrowotnych minerałów.

Aktywność fizyczna w ciąży, a odporność

W czasie ciąży, jeśli tylko przebiega ona w sposób fizjologiczny, czyli prawidłowy, kobieta powinna **zadbać o spokojną lecz regularną porcję ruchu.**

Spacery, a nawet **mało intensywny marsz z kijkami**, **joga**, **ćwiczenia pilates**, czy **trening z piłką**, a nawet **delikatny aerobik** albo **taniec** będą idealne dla zapewnienia dobrego humoru, odporności i kondycji, która przyda się przyszłej mamie w czasie porodu oraz po nim.

W klubach sportowych można znaleźć **specjalne zajęcia dedykowane kobietom oczekującym dziecka**. Jeśli lekarz zezwala na taką formę aktywności, ciężarna może i powinna z tego korzystać.

Intensywność i rodzaj ruchu powinien jednak być dostosowany do tego, jak dużo i często kobieta ćwiczyła przed zajściem w ciążę. Jeśli unikała aktywności fizycznej, nie należy nagle porywać się na siłownię i maratony. Jeżeli natomiast przyszła mama była aktywna fizycznie przed ciążą, dobrze się czuje i nie ma przeciwwskazań ze strony lekarza, powinna kontynuować dobre nawyki, jednak ograniczając je do bezpiecznego tempa i rodzaju ruchu.

Co zagraża odporności w ciąży?

Istnieją czynniki, które wyraźnie zagrażają odporności oraz samej ciąży, dlatego warto wprowadzić je na listę rzeczy zakazanych w ciąży.

Napar z liści malin w ciąży nie jest zalecany, gdyż maliny oprócz wielu pozytywnych właściwości (m.in. wspierających system immunologiczny), oddziałują poronnie.

Ponadto powinno się **unikać jedzenia konserw, przetworów z dużą zawartością konserwantów** i innych **szkodliwych substancji, fast food'ów, słodczy**, produktów **mocno solonych**, itp., które zaśmiecają tylko układ pokarmowy, osłabiają układ odpornościowy i wpływają na niepotrzebny przyrost masy ciała.

Wirusy i bakterie zagrażają bezpieczeństwu zarówno ciężarnej, jak i płodu, zatem zasadne wydaje się by rozważyć **szczepienie przeciwko grypie**, a tym samym zwiększyć szansę na ich uniknięcie. Lekarze proponują, by wykonać takie szczepienie w drugim lub trzecim trymestrze ciąży, ponieważ w tym czasie płód jest już dobrze zagnieżdżony w macicy.

przeziębienie
i grypa

W CIAŻY

domowe sposoby leczenia

Wydawca: **MedMe.pl**

Partner: **Polski Bank Komórek Macierzystych**

Autor tekstów: **Olga Tomaszewska**

Redakcja: **MedMe.pl**

Konsultacja merytoryczna: **lek. Mateusz Kowalczyk,**
Centrum Medyczo-Rehabilitacyjne
KOLIŃSKIEGO w Łodzi

Projekt graficzny: **Agata Kość**

Zdjęcia: **123RF**